

NÄTVERK LÖFTE PÅ LANDSBYGDS- RIKSDAGEN

Glesbygdsverket medverkade på Landsbygdsriksdagen i Ystad på seminarier och med en monter i utställningshallen.

Glesbygdsverkets generaldirektör Kerstin Wallin höll ett anförande där hon höll dörren öppen för nya operativa uppgifter för verket och för framtida samarbete med Folkrorelserådet.

Landsbygdsriksdagen avslutades med en paneldiskussion där riksdagspartierna var representerade. Diskussionen resulterade i att samtliga partier ställde sig positiva till ett tvärpolitiskt nätverk för landsbygdsfrågor i riksdagen. Lovade att ta initiativet gjorde Rolf Lindén (s).

RÅDSLAG

Folkrorelserådet Hela Sverige ska leva beslöt att ett landsomfattande rådslag ska hållas med syfte att förnya och vitalisera rörelsen. Samtidigt underströks vikten av att de folkvalda tar sin del av ansvaret och formulerar en politik för landsbygden.

Landsbygdsriksdagen hölls i Ystad 21-23 maj. Folkrorelserådets rådslag får ta ställning till om traditionen med landsbygdsriksdagar ska leva vidare eller om man ska finna andra former för arbetet.

FOTO: ANNIKA LUDREN

BUTIKEN ÄR VIKTIGAST!

Det är viktigast att ha nära till en livsmedelsbutik. Det framgår av en enkätundersökning som Glesbygdsverket låtit göra om svenska folkets inställning till service. Resultatet ingår i en rapport som presenterades i början av juni.

Den regionala utvecklingspolitiken har bland annat som mål att det ska finnas en god servicenivå i alla delar av landet. Detta mål är dock väldigt övergripande och svårt att mäta. Därför har Glesbygdsverket haft regeringens uppdrag att lämna förslag till bättre uppföljning och utvärdering.

REGIONALA MÅL

– Serviceutbudet påverkas av en rad faktorer i vår omvärld och statens möjligheter att styra och påverka är begränsat, konstaterar Glesbygdsverkets generaldirektör Kerstin Wallin. Konkreta politiska mål för olika serviceslag är upp till politikerna att bedöma. Men vi tycker att utformningen av målen i första hand måste ske på regional nivå för att fånga in olika regionala och lokala förutsättningar.

I rapporten konstateras att befintlig statistik på flera områden är otillräcklig, vilket gör det svårt med uppföljningar. Det gäller bland annat bank- och kassatjänster, lantbrevbärlinjer och

bankomater, och ett antal förslag till förbättringar lämnas därför inom dessa områden.

Glesbygdsverket föreslår också att Socialstyrelsen får i uppdrag att upprätta ett register över vårderna i Sverige och att Skolverket i registret över grundskolor och gymnasieprogram kodar skolorna geografiskt så att tillgängligheten lättare kan följas upp.

SKOLOR VIKTIGA

Under arbetet med servicereporten har Glesbygdsverket under våren 2004 med hjälp av Statistiska Centralbyrån frågat 4 000 personer om vikten av närhet till olika servicefunktioner. De tre som värderas högst är livsmedelsbutik, vårdcentral och apotek.

– Närheten till grundskola och barnomsorg är också viktig för grupper där dessa serviceslag är aktuella, säger projektledare Peter Malmsten.

Mest nöjd är man med närheten till grundskolor, livsmedelsbutiker och barnomsorg. Intressant att notera är att svaren på hur nöjd man är skiljer sig väldigt lite åt mellan olika regioner. Som förväntat är boende i tätorter mer nöjda med närheten till service än de som bor utanför tätorter.

KONFERENS OM DET GODA LIVET

Programmet för Landsbygdsforum 2004 är klart! Konferensen, som arrangeras i Östersund 13-14 oktober, blir en nationell mötesplats för uppdatering och diskussion kring utvecklingen av det goda livet på landsbygden, om politikens möjligheter och om företagandets betydelse.

Konferensen vänder sig till beslutsfattare och tjänstemän i myndigheter och organisationer som på olika nivåer och på olika sätt arbetar med regional och lokal utveckling. Bland inbjudna medverkande finns både erfarna praktiker och ledande forskare. Professor Erik Westholm, Institutet för framtidsstudier, ska tala om gles- och landsbygd i ett framtidsperspektiv. Professor Gunnar Malmberg, Umeå universitet, medverkar under rubriken Arbete och försörjning i hela landet?

NY SERVICE

Service för nya tider på landsbygden och boendet som attraktions- och utvecklingsfaktor är några andra ämnen som kommer upp. Frågan om varför företagsamheten växer på vissa håll och inte på andra finns också med på programmet. Landsbygdspolitik, Leadermetoden och regionförstoring ska diskuteras. Programmet i sin helhet finns på www.glesbygdsverket.se.

Bakom Landsbygdsforum 2004 står Glesbygdsverket, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Arbetslivsinstitutet (ALI), turismforskningsinstitutet ETOUR, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA), Mitthögskolan och Östersunds kommun.

NY BROSCHYR BESKRIVER EFFEKTIV ARBETSMETOD

Leader+ är så mycket mer än landsbygdsutveckling. Leader är också en metod som innebär att privat, offentlig och ideell sektor arbetar tillsammans på lika villkor, och att människor som kanske inte skulle ha samarbetat annars nu sitter runt samma bord för att gemensamt utveckla sin bygd.

Den här metoden beskrivs i en nyutkommen broschyr från Glesbygdsverket och Svenska Nätverket för Leader+.

Med utgångspunkt från ett Leaderprojekt på Köpstadö på västkusten beskriver broschyren sätten att arbeta och vilka effekter arbetsmetoden har haft. LAG-grupsmedlemmar, lokala och regionala

politiker, forskare och företagare berättar om sina erfarenheter av Leader.

Broschyren bygger på den halvtidsutvärdering av EU:s gemenskapsinitiativ Leader+ som gjordes 2003, och en av slutsatserna där var att Leadermetoden är så bra att den bör kunna tillämpas i andra sammanhang. Det är också vad flera av de medverkande i broschyren säger.

Beställ den på www.glesbygdsverket.se eller på telefon 063-57 67 00.

FRISLÄPPT JÄRNVÄG KAN GE SÄMRE TRAFIK

Slopa inte SJ:s monopol innan konsekvenserna har analyserats noggrant. Det menar Glesbygdsverket i ett remissyttrande om Järnvägsutredningens betänkande "Järnväg för resenärer och gods".

Utredarens förslag om fri etableringsrätt och att släppa in kommersiella operatörer kan, enligt Glesbygdsverket och även andra bedömare, faktiskt motverka ett trafiksystem som är optimalt ur samhällsekonomiskt perspektiv.

Vissa operatörer kan komma att ta "russinen ur kakan" och lämna över till

samhället att finansiera övrig, mindre lönsam, trafik.

Glesbygdsverket anser att det finns för många oklarheter om hur det praktiskt och administrativt ska gå till när kommersiella operatörer, trafikhuvudmän och Rikstrafiken ska ansvara för de olika linjesträckningarna. Det saknas dessutom ekonomiska och regionala konsekvensanalyser.

Glesbygdsverket stöder Norrtågs önskan om att låta Norrland bli ett försöksområde för en samlad tågupphandling genomförd av stat och region.

LÅNGSIKTIG LÖSNING BEHÖVS FÖR KASSASERVICE

– Gles- och landsbygder behöver en lösning för betaltjänster som är hållbar på sikt. Därför är det ett bra förslag att Postens åtagande att erbjuda kassaservice upphör och att Post- och telestyrelsen i stället får i uppdrag att upphandla dessa tjänster i vissa områden. Det säger Martin Olauzon, enhetschef på Glesbygdsverket, med anledning av Post- och kassaserviceutredningens delbetänkande som presenterades i början av maj.

ANDRA AKTÖRER

Staten ska, enligt utredningen, även fortsättningsvis ansvara för tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser i hela landet. Detta innebär att även andra aktörer ska kunna erbjuda betaltjänster mot ersättning från staten, men att också lantbrevbärare kan utföra servicen. Grundläggande betaltjänster omfattar uttag av kontanter, förmedling av betalningar samt hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar.

Kassatjänsterna hos Svensk Kassaservice,

och bankerna, är förhållandevis dyra. Detta missgynnar den del av befolkningen, ofta i gles- och landsbygder, som är hänvisad till denna service. Om resurserna som nu används för att driva Svensk Kassaservice i hela landet i stället används till dem som bäst behöver det skulle även moderna, billigare lösningar kunna utvecklas också i gles- och landsbygder.

Enligt förslaget ska Post- och telestyrelsen i framtiden alltså upphandla betaltjänster på platser som saknar kommersiella alternativ. Det kan röra sig om cirka 200 orter.

VÄRNA LANDSBYGDEN

– Det är mycket viktigt att de får tillräckliga resurser för detta och att de behåller intentionerna från utredningen exempelvis om att värna landsbygdens intressen, säger Martin Olauzon.

Glesbygdsverket kommer att fortsätta att bevaka denna fråga och bland annat lämna ett remissvar om utredningen i början av september.

EU-PENGAR OCH VATTENSKOTRAR ÄMNET FÖR SKÄRGÅRDSFORUM

Vilket utrymme kommer de små öarna att få i EU:s framtida strukturfondspolitik? Kommer den svenska regeringen att verka för att öarna även fortsättningsvis ska få ta del av strukturfonderna?

Inger Normark från Glesbygdsverket informerar Magnus Sundström, Sjöfartsverket, Anna Adholmer, Mål 2 Öarna, Anne Forslund, SRF, Nicklas Liss-Larsson, Näringsdepartementet, Bengt Almkvist, SRF, Per-Olof Remmare, Riksantikvarieämbetet, Göran Wallin, Luleå kommun, Kerstin Wallin, Glesbygdsverket och Gunilla Björkman, Länsstyrelsen i Stockholm.

Det var en av de frågor som diskuterades vid det nationella Skärgårdsforum som Glesbygdsverket arrangerade på Arkö utanför Norrköping i Östergötlands skärgård 3-4 juni.

Andra aktuella frågor som berördes var:

- Hanteringen av förslagen i Kustfiskepropositionen från hösten 2003. Det handlar bland annat om hur nackdelarna med det fria handredskapsfisket kan motverkas.
- De skilda villkoren för person- och godstransporter i våra skärgårdar och frånvaron av kollektiva lösningar för transporterna exempelvis längs Norrlandskusten och i vissa skärgårdar längs ostkusten.
- Det ökande bruket av vattenskotrar, som är ett hot mot den känsliga miljön i skärgårdarna.

Skärgårdsforum är Glesbygdsverkets referensgrupp för myndigheter och organisationer som sysslar med skärgårdsfrågor.

BRA FÖRSLAG MOT "SKOGSKLIPPARE"

Glesbygdsverket välkomnar ett förslag från Jordbruksdepartementet om skärpning av bestämmelserna i jordförvärvslagen. Förslaget syftar till att komma åt så kallade skogsklippare.

– För bosättning och jobb i gles- och landsbygder är det bra att bestämmelserna om köp av jordbruksfastigheter skärps, säger Glesbygdsverkets generaldirektör Kerstin Wallin.

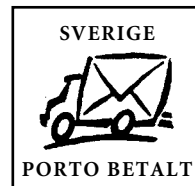
Jordbruksdepartementets nuvarande förslag ligger helt i linje med de synpunkter som Glesbygdsverket förde fram redan 2001 då Jordförvärvsutredningen presenterades.

BOSÄTTNINGSKRAV

Utredningen föreslog då att bosättningskraven skulle tas bort. Nu föreslås istället att de skärps. Enligt dagens bestämmelser räcker det för förvärvstillstånd att vara skriven i en aktuell kommun ett halvår innan markaffär genomförs. Nu föreslås att tiden förlängs till ett år. Det finns bland annat av skattemässiga skäl anledning att anta att en förlängd bosättnings-tid motverkar missbruk av bestämmelserna.

Remisstiden för förslaget gick ut i början av maj och sammantaget är svaren i huvudsak positiva. Den kritik som framfördes rörde mest utformningen av den så kallade tillståndsparagrafen, främst förslaget om att den som kan göra sannolikt att förvärvet främjar sysselsättningen på orten inte ska vägras tillstånd. Detta förslag ansåg flera av remissinstanserna vara för generöst eller otydligt. En proposition i frågan ska lämnas till riksdagen i höst, samtidigt med näringsdepartementets förslag om skärpningar i skogsvårdslagstiftningen.

B

GOD SERVICENIVÅ – VARFÖR DÅ?

En god servicenivå i alla delar av landet. Det är ett av målen inom den regionala utvecklingspolitiken. Ett mål som är viktigt och värt att värna.

Men vad betyder det, och när kan vi säga att vi uppnått det? Är det när Gunnar Karlsson kan lämna in travtipset i lanthandeln i Fornåsa utanför Motala varje dag? Eller när den sommarboende Louice Johansson i samma by säger att här kan hon handla allt, till och med sådant som stormarknaden i Motala inte har? (Allt enligt ett reportage i Motala Tidning.)

LIV OCH HÄLSA

Just närheten till livsmedelsbutik rankades som allra viktigast när vi frågade svenska folket om deras inställning till service. Därefter kommer närheten till sjukvård av olika slag: vårdcentral, apotek och sjukhus. Liv, hälsa och säkerhet med andra ord. Inte så förvånande, egentligen.

Det nationella servicemålet är viktigt, dels för att klargöra service-tillgänglighetens betydelse för enskilda individer, dels för att synliggöra kopplingen mellan utveckling och tillväxt å ena sidan och service-tillgänglighet och välfärd å andra

sidan. Det är alltså inte bara av rättviseskäl som det behövs en butik i Fornåsa, utan som en förutsättning för utveckling!

För att kunna mäta och följa upp målet måste det förtydligas och brytas ner. Detta kan dock inte göras på nationell nivå. De mätbara målen måste utgå från de skilda förutsättningar som gäller i olika delar av landet och för olika typer av service.

Brukare, servicegivare och övriga som påverkar serviceutbudet måste få reella möjligheter att delta i utformandet av mål på såväl regional som lokal nivå. Därför föreslår vi att detta görs i någon form av partnerskap där olika intressenter samverkar. Det kommer att ta tid och kräva resurser, men är en nödvändig åtgärd!

KASSASERVICE NÖDVÄNDIG

Lika nödvändigt är det att staten även fortsättningsvis ansvarar för en kassaservice över hela landet.

Det framhölls också i den post- och kassaserviceutredning som presenterades i maj. Det är dock inte nödvändigt att kassaservicen drivs i just Postens regi.

ÅRSBOKEN PRESENTERAS I AUGUSTI

Glesbygdsverkets Årsbok 2004 kommer att presenteras den 25 augusti. Från och med den dagen går det att beställa eller ladda hem boken från webbplatsen.

Liksom tidigare år innehåller boken en beskrivning av utvecklingen i våra gles- och landsbygder vad gäller befolkning, utbildning, service, arbetsmarknad och kommunikationer. I tabeller och kartor speglas utvecklingen de senaste åren.

SVENSK SERVICE PÅ EU-KONFERENS

Glesbygdsvirket medverkade med ett inledningstal vid den EU-konferens som arrangerades på Irland i början av juni. Temat för konferensen var hur levnadsförhållanden och livskvalitet kan förbättras i Europas landsbygder.

– Irland har satsat mycket på landsbygdsfrågor under sitt ordförandeskap i EU, säger Martin Olauzon, enhetschef på Glesbygdsvirket. Irland har också verkat för en bredare syn på landsbygdspolitik; utveckling av landsbygden handlar inte bara om jordbruk.

– Jag berättade i mitt tal om hur vi i Sverige arbetar med att göra service tillgänglig i gles- och landsbygder trots våra långa avstånd, och vikten av att kunna mäta vad det är man gör och vilka resultat det får, fortsätter Martin Olauzon.

Erfarenheterna från Sverige mötte stort intresse från övriga länder, berättar Martin Olauzon.

REDAKTION Birgitta Rhodin, TEL 063-57 67 11,
Maria Martinsson, TEL 063-57 67 15

Vill du komma med på vår sändlista, hör av dig till: Gunborg Hägg, TEL 063-57 67 00.

ANSVARIG UTGIVARE Mats Elg

Glesbygdsvirket
Samuel Permans gata 2, 831 30 Östersund
TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99
E-POST info@glesbygdsvirket.se
WEBBPLATS www.glesbygdsvirket.se